

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VI. ARG.

STOCKHOLM, 1 AUGUSTI 1917.

Nr 15-16.

Inför sommar- mötet.

Aterigen nalkas vi den tidpunkt, då Sveriges rösträttskvinnor mötas för att under några korta sommardagar dryfta gemensamma angelägenheter och hämta styrka och kraft till vinterns långa arbete. Vi hade hoppats att sommarmötet i Blekinge, det fagra landskapet, om vilket Selma Lagerlöf skrivit att hav och land aldrig gått varandra till mötes så vackert som där, skulle ägt rum i segerjublets tecken, men därav vart intet.

Medan Englands kvinnor stå inför målet, medan Rysslands kvinnor i en ny statsordning hälsa sin egen befrielse, och medan den ena staten efter den andra i Amerika sänder ut budskapet om nyvunna rättigheter, måste Sveriges kvinnor alltjämt trampa de gamla tunga stigarna. Bittrare än någonsin kändes det att i tider som dessa bli slungad i ansiktet att man saknar intresse för statens angelägenheter, medan runt omkring ropen från nödlidande folk stiga mot maktens tinnar och de sociala orättvisorna framstå i skärpt dager.

Tung kändes sorgen för Sveriges kvinnor, men tyngre och djupare kändes det ansvar, som tvingar oss att inte i modlöshet låta dagarna förrinna, utan med obruten energi fullfölja det verk, som innebär kvinnosläktets befrielse ur gamla traditioners bojar. Och minnet av de pionjärer, som under så mycket svårare förhållanden än vi kämpat sig fram och brutit den hårda marken, måste hårda vår vilja och sporra oss till vidare ansträngningar.

Sommarmötet i Ronneby fick inte äga rum i segerns tecken, men det skall äga rum i allvarets, i målmedvetenhetens och, varför inte, i harmens tecken. Vreden över att åter ha blivit försmådd av dem som leda landets öden skall bli en ny murbräcka mot reaktion och partifanatism. Må därför Sveriges rösträttskvinnor, fulltaligare än någonsin, infinna sig till sommarmötet 1917, och måtte de lärdomar vi där kunna hämta, bära frukt under vinterns rösträttsarbete i svenska bygder.

Vi kunna ej önska något bättre, än att kvinnan träder vid vår sida i arbete, vi hälsa henne välkommen som en god medarbetare. Vi kunna ej undvara hennes arbete i stat och kommun, vi böra kalla henne högljutt att komma till vår hjälp, ty arbetet är stort och målet för vår strävan långt borta.

Per Tønning.

Vår fråga och valen.

Statsministern förklarade i sitt svar på hr Brantings interpellation angående författningsfrågorna, att valen finge ge utslaget; i överensstämmelse med valresultatet skulle regeringen giva konungen sina råd.

Det är svårt att veta, vad som ligger i ett svar som detta. För regeringens egen del kan man nog räkna ut det: gå valen i vänsterriktning, så tänker regeringen tillråda H. M:t att taga ett vänsterministerium, vilket då får reda ut författningsfrågorna så gott det kan.

Men till vad förbinder detta regeringens svar högerpartiet, vars ledande män säkert tagits på råd vid dess avfattande? Såvitt vi kunna se, till intet. Regeringen kan gå sin väg, ifall valen gå högern emot, men högern i Första kammaren varken kan försvinna eller vill försvinna; den måste ta ställning till dessa frågor hur det än går med valen. Med avseende på den lika kommunala rösträtten, streckens slopande eller reformerande o. s. v. frukta vi, att högerns ställning i realiteten blir densamma, i vilken riktning än valen gå; det blir nog endast tonen i dess nej, som blir litet olika, eftersom det blir höger- eller vänsterval.

Med kvinnorösträtten ligger det emellertid icke alldeles på samma sätt. Konstitutionsutskottets höger har förklarat, att partiet delat sig på denna fråga, att en del av detsamma uppgivit sitt principiella motstånd och numera vore villig att medgiva Sveriges kvinnors rösträtt med vissa garantier, närmast ett höjt åldersstreck. Och så har partiet begärt utredning angående ett sådant åldersstreckets förhållande till kvinnornas antal, yrken, civilstånd

m. m. Detta utredningskrav är det ej lönt att spilla många ord på. Det är lika skamligt som det är löjligt, och det tillkom nog endast för att skaffa en någorlunda formellt plausibel anledning att icke redan sistlidne riksdag gå med på denna kvinnorösträtt med åldersstreck. Blir högern efter valet bara sinnad att rösta för frågan, så är utredningen lätt att åstadkomma, antingen i en kunglig proposition eller i en motion. I högerns valupprop i år finns kvinnorösträtten ej ens nämnd; motståndet från förut har avlösts av det rena intet: partiet vill icke säga ja, men icke heller nej.

Frågan är då egentligen, hur valen kunna komma att påverka högerpartiets vilja. Vi tro för vår del, att detta mindre kommer att bero på valens riktning än på den insats de rösträttsvänliga högerkvinnorna kunna göra i valrörelsen, och på det sätt på vilket högervalmännen ut över landet komma att ställa sig till frågan. Sannolikt komma de ledande högermännen icke att giva någon som helst paroll härvidlag; de vilja icke binda sig till att rösta för, men icke heller sätta sig fast i en ståndpunkt emot, som de till äventyrs sedan under valperioden kunde bli tvungna att uppgiva.

Men skola valmännen kunna svara, så måste frågan ställas till dem vid valmötena. Och frågan bör ställas av dem som veta vad de vilja, icke av dem som äro osäkra. Därför är det de rösträttsvänliga högerkvinnorna, som måste gå i breschen, som måste på högerns valmöten tala för saken, påverka valmännen — de äro nog också tämligen osäkra — lägga fram skälen, övertygga och utverka valmännens instäm-

Kvinnans rätt att bekläda statstjänster.

Finska grundlagsutskottet har behandlat det av representanten Tekla Hultin m. fl. inlämnade petitionsförslaget, vari föreslås, att lantdagen måtte ingå med en petition därom, att uti propositionen med förslag till ny regeringsform stadgandena angående beklädande av statstjänst måtte så avfattas, att tillträde till statstjänst under samma villkor tillkomme finska medborgare utan avseende å kön.

Grundlagsutskottet har förenat sig om syftemålet med petitionen och beslutat föreslå, att lantdagen måtte ingå med en petition därom, att uti propositionen till ny regeringsform måtte föreslås, att rätten att på enahanda villkor bekläda statstjänst skall tillkomma alla finska medborgare utan avseende å kön.

Vid övervägandet, huruvida och vilka inskränkningar borde uppställas beträffande kvinnas rätt att bekläda statstjänst, har utskottet stannat vid det beslut, att inga inskränkningar borde stadgas. Obehindrad rätt för kvinna att bekläda statstjänst skulle för samhället innebära, att tillfälle i vidsträcktare mån erbjöds att försäkra sig om de till tjänsterna lämpligaste personerna.

Till betänkandet äro fogade tvenne reservationer.

mande. Det borde vara dem en lätt sak i denna nödens och krigets tid, då det överallt visat sig, att kvinnorna äro statens stora reserv, som den har att falla tillbaka på, då männen dö eller döda.

Vänsterkvinnorna ha sin väg given. De ha att verka allt vad de kunna för sina partier, för att de skola vinna ökad styrka att sätta bakom sina författningskrav, bland vilka rösträtt för kvinnor nämns bland de främsta. Säkert påverka de därigenom också i någon mån högerpartiet till större villighet att definitivt uppgiva sitt gamla irrationella motstånd mot vår fråga. Sålunda kunna i denna valrörelse högerns och vänsterns rösträttsvänliga kvinnor för en gångs skull arbeta hand i hand vid valen — mot varandra visserligen i de partiskiljande frågorna, men med varandra i arbetet för den sak, som nu under många år förenat dem i gemensam strävan.

A. W.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakargatan 1

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Premeration genom posten:

Pris för 1917 Kr. 1:35.

Lösnummer 6 öre.

För utlandet sker premeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Lästmakargatan 1, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.

Öppen vardagar kl. 1—4 e. m.

Till våra prenumeranter.

Nästa nummer av Rösträtt för Kvinnor utkommer den 1 september.

En deputation av franska kvinnor

Med den välkända advokaten Maria Véronne och M:me Marguerite Durand i spetsen, erhöi den 20 juni företrädare hos den franska lagstiftningskommittén för allmän rösträtt. Deputationen framställde fordran på fulla politiska rättigheter för kvinnor, rösträtt och valbarhet och inte blott den kommunala rösträtten som kommittén föreslagit. Den roll kvinnorna spelat i kriget berättiga dem till den politiska rösträtten. Parlamentets ledamoten Andrieux, som alltid varit en varm kvinnosaksvän, lovade deputationen att i Kammarren stödja kvinnornas rösträttskrav.

Kvinnorörelsen i Italien.

I italienska parlamentet har en motion väckts om avskaffandet av de lagar, som alltjämt hålla de gifta kvinnorna i ett nesligt beroende. Enligt nu gällande förordningar får en gift kvinna ta emot vad hon själv förtjänar, men icke giva ut beloppet utan mannens samtycke. Inte heller får hon låna pengar mot borgen, och om hon sätter in sina besparingar på banken, får hon inte lyfta dem utan mannens tillstånd.

Fem motioner ha vid olika tillfällen väckts av enskilda motionärer för att få till stånd en ändring i dessa absurda förhållanden, men de ha fallit på parlamentets motstånd. Denna gång är det emellertid en av ministrarna, som åter fört frågan på tal, och motionen åtföljes av en lång utredning, vari bevisas att de gifta kvinnornas omyndighetstillstånd avskaffats överallt, utom i några få lagsystem, som baseras på Code Napoléon. Minister Sacchi framhåller med all önskvärd tydlighet att det nuvarande föräldrade systemet är orättfärdigt i teorien och i praktiken åsamkar en massa bekymmer och tråkigheter.

Olikhet i livet och inför lagen.

För omkring två år sedan var det på tal i Newyork att kvinnorna skulle strejka och praktiskt tillämpa antjörsträttskvinnornas stridsrop att kvinnans plats var i hemmet. Detta väckte på sin tid en storm av förbittring i den amerikanska pressen, och kvinnornaingo höra att om de kunde tänka sig att åvägabringa en sådan revolt i det industriella och kommersiella livet, så bevisade de därigenom sin politiska oomgenhet. Men när Ungerns premiärminister, greve Tisza, före sin avgång uttalade de orden att allmän rösträtt för män skulle

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. uppStort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.

Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Mödrarna.

En av Kaliforniens mera bemärkta rösträttskvinnor, mrs Alice Park, berättade en gång i Womens Journal, huru hon vid en resa i Europa — någon gång före kriget — besökt Berlins Tiergarten. Då föraren visade henne Siegesallée, förklarade han, att här funnos statyer av alla Hans Majestät kejsar Wilhelms förfäder. Och så räknade han upp en mängd namn, och alla namnen voro manliga. Mrs Park frågade då, med ett stänk av amerikansk humor, om kejsaren ej hade några kvinnliga förfäder. Föraren svarade med germansk kraft och allvar ett bestämt: nej.

Denna skämtsamma lilla historia får liksom en ny färg efter de tre senaste årens bittra erfarenheter. Det börjar te sig, som om det vore sant, detta om en enbart manlig, rätt nedstigande linje utan något kvinnligt inslag. Liksom dessa kejsare och andra skapare av krigens olyckor ej tyckas ha annat än manliga förfäder, så äro mödrarna av i dag lika bortglömda.

Så föga det har tänkt på kvinnorna under dessa nödar! Det är som om de icke existerade. Det enda tillfälle, då de i de offentliga proklamationerna omnämnas, är då kvinnors och barns utsvältning i det egna landet göres till förevändning för u-båtskrigets strävan att uthungra kvinnor och barn i andra, krigförande och icke krigförande länder.

Man vill till det yttersta tro, att kunde vidden och intensiteten av mödrars lidande i dessa tider på någon psykisk väg nå till den innersta, av militära ärebegrepp ännu icke förhårdnade punkten av deras hjärta, deras, som satt denna allt omfattande tortyr i system, så skulle striden blåsas av i detta ögonblick. En ny order, med nya omtänliga plågor och lidanden i släp-tåg, skulle icke kunna ges.

Men vad veta de ledande om dessa millioner mödrar, som mist alla sina kära, make och vuxna söner — slagfältet, sett unga döttrar "deporterade" till en tjänstgöring, som är värre än döden. Mödrar, som veta sina små skingrade, försvunna under flyktens förvirring, och nu under ensamma dagars och nätter förtvivlan ropa dem förgäves. Mödrar, som blivit gjorda till mödrar under brutalt våld och dödsångest, mödrar, som av undernäringsfött ofullgångna, missbildade foster till världen, fäderneslandets gåva i ersättning för de hurtiga söner, som kallades bort av klämtningen i augusti 1914.

Alla dessa mödrars lidande, skall det vara som om det aldrig varit? Eller skall en sådan samlad tyngd förmå driva utvecklingens hjul in på ett nytt spår?

äventyra landets säkerhet, hotade Ungerns arbetare med generalstrejk, men det var ingen som då tänkte på att deras handlingssätt skulle vara liktydigt med politisk oomgenhet.

Man ställer ofta märkvärdigt olika anspråk på män och kvinnor.

Aldrig, så länge de lida under tystnad, med sammanpressade läppar, gråta ut sin förtvivlan i mörker och ensamhet. Att deras fördragsamhet varit så stor, att de burit alla bördor, att de uthärdat till det yttersta, detta är nu världens förbannelse. De ha lärt, att det varit deras plikt att tåla, och de ha lytt. Skola de inse att, för det helas väl, olydnad varit bättre än offer?

Skola de någon gång med förfärande klarhet se, att varje gång de tegat, då de bort ropa, varje gång de bifallit, då de bort protesterat, varje gång de satt den nationalistiska fosterlandskärleken över människokärleken, den allmänna opinionen över hjärta och samvete, ha de drivit tvärsamt och rättfärdighetens hägrande tusenårsrike än längre i fjärran.

Men utan den offentliga rösten, rätten att stämma in i den myndiga medborgarskaran, blir kvinnornas klag, sorg och förbittring över allt onödigt lidande, all övermäktig vantrevnad utan möjlighet att bli hörd, så som den har rätt att bli hörd.

När skola kvinnorna, alla kvinnor i alla länder, förstå detta? Och förstå att detta är endast första steget. Sedan gäller att inse, att deras egen mening av livet, av prövning och sorg eller framgång och glädje utformade erfarenhet är det värdefulla tillskottet. Att bli eko av andras tankar, viljelösa eftersägare, nummer i en massa, för varken dem eller världen framåt.

Romain Rolland skriver i en nyligen synlig uppsats: "Det värsta onda, varav världen lider är, jag har sagt det många gånger, icke de ondas styrka, men de bästas svaghet. Och denna svaghet har till stor del sin rot i viljans lättja, i fruktan för ett personligt omdöme, i moralisk försagdhet. Var och ens plikt är att icke överlämna åt andra, vore det också de bästa, de pålitligaste, de mest älskade de bästa, till avgöra för sig vad som är gott eller ont, men att söka själv, söka hela sitt liv, om det så behövs, med förbittrat tålamod. En sanning, som man annammar med slutna ögon, en sanning av lydnad, en sanning av undfallenhet, en sanning av kryperier — en sådan sanning är icke annat än en lögn. Människa, res dig åter upp! Den smula sanning du förvärvat genom dig själv, är din säkraste ledstjärna. Andens frihet, det är den högsta skatten."

Kvinnornas andliga frihet och andliga mod att göra sina ideal gällande, på detta kommer mycket folkens hälsa och liv att bero efter dessa år av yttre brutalitet och inre feghet.

Ellen Hagen.

Ny lokalavdelning

av Männens förbund för kvinners politiska rösträtt har konstituerats i Motala. Föreningens ordförande är kasör Frithiof Johansson, vice ordförande kamrer Hj. Sätterberg och sekreterare kantor Pihlström, Ekebyborna. Till revisorer utsågs fabriks Ousbäck och redaktör Kron.

Kvinnorösträtten i Tyskland.

I de nya tider, som nu stunda för Tyskland, vilja kvinnorna där liksom annorstädes göra sin röst hörd. I maj inlämnades till tyska riksdagens konstitutionsutskott en petition från der Deutsche Frauenstimmrechtsbund, under tecknad av Anita Augspurg och Lida Gustava Heymann, innehållande en enträgen uppmaning "att till grund för alla utskottets författningsenliga reformarbeten lägga kvinnornas politiska jämställighet som ett oftergivligt villkor och att ej blott för männen utan även för kvinnorna fordra valbarhet samt allmän, lika, direkt och hemlig valrätt till riksdagen och förbundsstaternas lantdagar". I sin motivering säger sig förbundet avstå från att upprepa de principiella skälen för kvinnorösträtten, vilka sedan årtionden tillbaka blivit framlagda i alla petitioner därom, och hänvisar i stället till vad som skett i övriga länder, särskilt Danmark, där kvinnorna mitt under brinnande världskrig erhållit full medborgarrätt, samt i England och Ryssland, där frågan står inför det slutliga avgörandet. Vidare framhålls att statens och samhällets bestånd i lika mätto beror på kvinnors och mäns insatser och att tiden efter kriget ställer alla däri deltagande stater inför nödvändigheten att utnyttja alla till buds stående krafter till statens fördel. För att emellertid kunna bringa alla möjligheter till deras högsta tänkbara utveckling erfordras i första rummet politisk frigörelse för alla vuxna medborgare. Efter fredsslutet behövas alla landets krafter, och staten skulle på det allvarligaste skada sig själv, om den skulle avstå från kvinnornas värdefulla hjälp och erfarenhet.

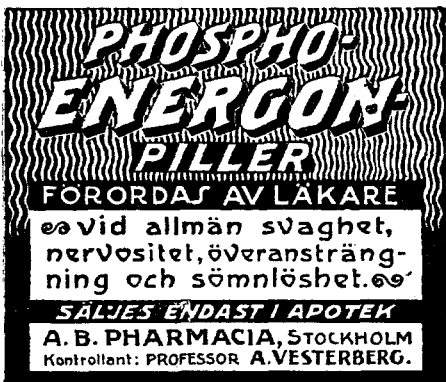
Vidare ha de preussiska rösträttsföreningarna, i spetsen för vilka står Minna Cauer, ordförande i Berlins F. K. P. R., inlämnat en petition till den preussiska lantdagens bägge hus om allmän och lika valrätt för både män och kvinnor.

Även den mera moderata av de två stora rösträttsföreningarna, der Deutsche Reichsverband für Frauenstimmrecht, har hos riksdagens konstitutionsutskott anhängit att utskottet "måtte bland sina reformförslag även upptaga aktiv och passiv valrätt för kvinnor på samma villkor som för män". Föreningen anför huvudsakligen ekonomiska och sociala skäl för sin petition och efter en kort framställning av förhållandena i andra länder och utsikterna för rösträtts genomförande i England, Frankrike och Ryssland, ger den uttryck åt övertygelsen att det skulle vara oförenligt med en verklig nydaning av de politiska förhållandena, "om ett segrande Tyskland i detta avseende skulle stå tillbaka för sina fiender och utsätta sig för förebräelsen att vara reaktionärt sinnat".

I riksdagen ha båda de socialdemokratiska partierna uttalat sig för kvinnorösträtten, och även fackföreningarnas generalkommission förklarar i ett manifest av den 27 april: "Den fria rättens tid har emellertid kommit icke blott för våra kämpande dörborta, utan även för våra kvinnor. De ha hållit ut hemma i svårt betryck, i sönderslitande ängslan för sina käras öde, och därmed ensamma möjliggjort det tyska folkhushållets bestånd. Vi fordra att den fulla medborgarrätten icke längre undanhålles kvinnorna."

Anmälan om deltagande i sommarmötet i Ronneby samt mötesavgiften 2 kr. mottages alltjämt under adress

Rösträttsmötet, Ronneby.

Augusta Tønning 60 år.

Alla svenska rösträttskvinnor känna Augusta Tønning. Hon är en av de mest nitiska, en av de mest vittberesta och hon är en av dem, som aldrig försummar ett centralstyrelsemöte.

Vi känna henne alla som den outtröttligaste och den hängivnaste kämpen för vår sak.

Kvinnornas sak har också för henne varit en hjärtesak allt sedan hennes ungdom, och då arbetet för kvinnornas rösträtt började, var hon alldeles i sitt esse. Det blev hennes naturliga arbetsfält.

Augusta Tønning, född Grönvall, är skåning. Hon är född i Lund, men fadern flyttade, då hon endast var 5 år gammal, till Tomarps pastorat på Söderslätt, så att hon har vuxit upp på landet.

Men Skåne blev ej hennes egentliga arbetsfält. Då hon 1883 gifte sig med barndoms- och ungdomsvännen Per Tønning, flyttade makarna till Fornby i Dalarna, där han var folkhögskoleföreståndare.

Där arbetade hon de första åren i skolan och sedan hennes man tagit avsked därifrån och dels hade enskild skola och dels lantbruk, var hon fortfarande hans trogna hjälparinna, som aldrig drog sig för att själv "taga i" om det så gällde att plöja.

En lång och svår sjukdom, som nedbröt hennes man, blev orsak till att Augusta Tønning tidigt fick lära sig att reda sig ensam i livet och det många gånger under särdeles svåra förhållanden.

Men hon red ut stormen med aldrig svikande energi, och — vad mera var — under dessa svåra tider glömde hon aldrig sin ungdoms ideal. I bekymren om mångahanda, upptagen av dagligt släp och omtanke, tappade hon inte

bort strävandena för livets stora frågor, och då hon 1895 blev änka, och de ekonomiska svårigheterna rätt ut sig, stod hon obruten och färdig att med liv och lust ägna sig åt kvinnornas sak. Från Herstorp i Blekinge, där hon var bosatt sedan 1898, och där hon hade en handelsträdgård, som hon själv skötte, för hon alltsom oftast ut på rösträttsresor. Numera — sedan hon lämnat trädgården — är hon bosatt i Ronneby. Hon har genomströvat inte endast Blekinge, där det nu utom föreningarna finns inte mindre än åtta "rösträttsgrupper" i olika delar av länet, utan hon har genomströvat också andra län såsom Kristianstads, Malmöhus, Gävleborgs, Värmlands, Kopparbergs, Östergötlands och Jämtlands — överallt upprättande nya föreningar och gjutande nytt liv i de gamla.

Hon har bildat några och trettio föreningar.

Men det är icke endast efter längden av rösträttsresor och mängden av bildade föreningar, som man skall bedöma Augusta Tønningens rösträttsarbete. Lika mycket som detta betyder nog den personliga agitation, som hon mera än de flesta är mäktig.

Jag för min del vet få personer, som ha så stor förmåga att komma i kontakt med människor av olika åldrar, samhällsställning och utveckling. Detta beror nog på hennes flärdlösa väsen och framför allt på henne hjärtgodhet och absoluta tro på och hängivenhet för den sak hon arbetar för.

Det ligger ljus och glädje över Augusta Tønningens arbete, hon hör inte till dem, som gripas av missmod och trötthet — och därför är hon så upplivande för oss andra.

Att ha stått i första ledet som verklig kämpe för de svenska kvinnornas politiska rösträtt i 14 långa våntans år utan att mista något av friskheten i sin arbetslust, utan att gripas av trötthet eller bitterhet, det är ett kraftprov — men Augusta Tønning har bestått det med heder.

Nu samlas vi omkring henne vid sommarmötet i Ronneby med tack för vad hon givit och kanske ändå större tack för vad hon varit för rösträttsrörelsen, och vi önska henne av allt hjärta, att hon måtte få behålla sina krafter och sitt goda lynne, och att det måtte förunnas henne att i många år få utöva rösträtt. Vilket parti hon än kommer att tillhöra, så blir hon först och främst hängiven kvinnornas sak.

Sigröd Kruse.

Nya tag.

I går kväll höll jag i Borås föredrag över ämnet: Varför böra kvinnorna få politisk rösträtt? Högertidningen på platsen, Borås Tidning, innehåller i dag en kort notis om föredraget och slutar så: "Härefter redogjorde talaren för motståndarna till frågan invändningar och sökte vederlägga dessa, vilket ofta nog kom åhöraren att draga på smilbandet." När jag läste detta, fäste jag mig särskilt vid de sista orden, "draga på smilbandet" — det är det mannen i så stor utsträckning ha gjort och alltjämt göra åt denna fråga. De tycka det skulle vara så övermåttan löjligt, om kvinnor komme in i riksdagen. De vilja inte i denna fråga se vad den är: en mycket stor fråga. Den är en mycket stor fråga, ty den gäller mänsklighetens ena hälft, den största hälften. Ännu mindre vilja de i frågan se en rättfärdighetsfråga. Det vittnar om ett djupt ringaktande av kvinnan att draga på smilbandet åt denna fråga, ett ringaktande, som ju drabbar dessa mäns både mor och maka. Men det vittnar också om en kolossal egenkärlek, ett kolossalt överskattande av sig själv och en kolossal själviskhet.

Men det är inte blott ett hån, som från mäns sida möter kvinnorörelsen. Många män svara till och med, att de, som arbeta för den, inte äro riktigt kloka. Så berättades det mig, att på en av de platser, där jag under min föredragsturné talat, en av prästerna frågat, om det verkligen kunde vara en verklig kyrkoherde, som ville tala i denna fråga. På min nästa turné får jag kanske ta min kyrkoherdefullmakt med mig.

Men inte nog med det nu nämnda. Många möta kvinnofrågan med en sådan desperation, att de inte kunna behärska sig. På en av mina föredragsplatser hade det hänt, då en hel del kvinnor samlats till överläggningar rörande kvinnorörelsen, att en man på det hotell, där de skulle äta middag, då han fick se till hur många "galna" kvinnor det var dukat, i ren förgärlighet tog och smulade sönder bordflaggan. Kanske det var samme man, som nu rivit ner de tre omgångar affischer, som blivit uppsatta rörande mitt föredrag. Men inte blott män äro märkvärdiga i denna fråga. Även kvinnor äro det i denna deras egen stora sak. På en plats, där jag nu varit, hade en kvinna gått och frågat prästen, om

han trodde hon kunde bli salig, om hon ginge och hörde mig, och då han svarat, att det trodde han nog, men att klokt folk inte borde befatta sig med sådant, blev hon hemma. På en annan plats visade mig en mycket klok, tänkande och vaken rösträttskvinna, som under många år och många svårigheter energiskt arbetat för kvinnosaken, sista nummer av Idun, daterat 15. 7. 1917, vari en annan "rösträttskvinna", naturligtvis anonym, riktat på allvar ett varmt tack till de riksdagsmän, som föllt frågan i år. Hon, som visade mig tidningen, var på en gång djupt sorgen och innerligt harmsen över en sådan artikel. Men kvinnor till och med häna kvinnorörelsen. Det visar, i vilket förnedringstillstånd mennens utestängande av kvinnor under så många århundraden från deltagande i samhällsangelägenheterna försänt henne.

Dock: frågan är stor och frågan är rättfärdig. Därför alltjämt nya tag! Den skall segra. Mycket uppmuntran har jag också att berätta från min turné. Finns det kvinnor, som inte vilja förstå denna frågas stora betydelse, så finns det, Gud vare lov, också många vakna, intresserade, energiska och dugliga kvinnor. De äro så mycket mer beundransvärda, som det är under mycket motstånd de arbeta. Jag kan inte underlata att nämna några namn, kanske mest därför att det län jag genomrest anses vara ett av de mest svårarbetade, när det gäller kvinnorörelsen. Var och en av dem jag nämner är ordförande på sin ort för lokalavdelningen av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Jag begynner med fru Andersson i Färgelanda, som trots en samtidigt på platsen pågående stor folkhögskolefest lyckats få folkskolesalen väl besatt av både män och kvinnor. Vidare i Mellerud, där folkskollärarinnan fröken Jonsson segt arbetat, sjuksköterskan fröken Anna Svensson, som fått föredraget förlagt till ett politiskt möte, där ortens riksdagsman skulle tala, vilket gjorde, att åtskilliga hundraden av män och kvinnor åhörde även rösträttsföredraget. Vidare länsoförföranden, elementarlärarinnan fröken Ingri Bergius i Vänersborg, som ordnat turnén; fröken Björkqvist, som sammanhåller den stora föreningen i Trollhättan och tillika med en styrelsemedlem, fröken Ågren, styrt om att stadens kyrkoherde, också stadsfullmäktiges

Efter kaffet.

Av

Fanny Alving.

"Det var en förtjusande god middag," sade lektorskan mitt i tystnaden. "Maria kan verkligen bjuda på middag."

"Ja, hon är alldeles ovanlig att förstå sig på mat," sade prostinnan. "Nästan som en herre."

Och så blev det tyst igen.

Det var en utmärkt vacker salong med dyrbara gamla möbler och mycket blommor. I taket hängde en jättestor antik kristallkrona, och mattan på golvet var praktfull. Det kändes en lätt doft i rummet från alla blommorna, och på spetsduken på det stora, spegelblanka mahognybordet stodo två skålar fulla med frukt. Kring bordet sutto fyra damer, alla i middagstolett. Det var prostinnan, lektorskan, doktorinnan och redaktörens fru. Som helhet var interiören färgrik och mycket vacker. Man kunde inte gärna önska sig en trevligare, och ändå såg ingen av damerna särskilt angenämt berörd ut.

Redaktörens fru var klädd i bordeauxrött. Hon hade ett stort svart hår och ett par stora, svarta ögon. Besagda ögon hade en liten stund irrat kring väggarna med ett uttryck, som på en biograf sett kunde ha passerat som förtvivlat. Till sist förskönk hon i penséer. Ögonen fäste sig vid

den ena fruktskålen, och där stannade de liksom fastnaglade. Hennes vänstra hand började sakta spela piano på mahognybordet.

"Det var förfärligt, vad vi sitter tysta," sade doktorinnan. Hon var en liten brunögd dam i havannafärgad klädning och med ett guldband i håret.

"Det kanske går en ängel genom rummet," sade redaktörens fru utan att ta ögonen från fruktskålen. "Men i så fall måtte det vara en ärkeängel."

Prostinnan såg inte ut, som om hon tyckte om yttrandet. Hon kisade litet mot henne.

"Jag förstår inte, vad folk har fått det där talesättet ifrån," sade hon ett litet grand avmätt. "Jag kan inte alls tycka, att det är något lustigt att skämta om änglar."

"Lustigt? Det är väl inte meningen?" Redaktörens fru flyttade ögonen från skålen till prostinnan.

Prostinnan såg en liten smula förvånad ut.

"Vilken är meningen, då?"

"Jag har alltid haft för mig, att meningen är att uttrycka någon sorts vördnad. Om det står en ängel där mitt på mattan, så känns det förstås i luften. Och då slutar man av ren andakt — att tala om smörpriset."

Prostinnan vände litet demonstrativt på sig i stolen och mot doktorinnan.

"Men herrarna där inne, de tycks ha det

muntert," sade hon. "Jag begriper inte, vad de kan ha så roligt åt."

"Herrarna har alltid roligt", sade doktorinnan. "Jag har många gånger undrat över det. Och nu till exempel! Där inne har det inte varit tyst en minut och vi sitter som på en begravnings, fast här är så trevligt. Kan någon förstå det?"

Redaktörens fru satt och såg på doktorinnan.

"Ja, det kan jag", sade hon. "Det där tänker jag på på varena bjudning."

"Och vad tror fru Ström, att det beror på, då?" Det var lektorskan, som frågade.

Redaktörens fru såg litet provande på henne.

"Jag tror, att det beror på tre saker. Jag tänker nu på herrarna där inne. De har för det första punschen —"

"Punschen?" Prostinnan lät indignerad. Redaktörens fru nickade.

"Ja. Och så har de var sin cigarr i mun-gipan."

"Menar fru Ström, att vi skulle sitta och dricka punsch och röka cigarrer?" frågade lektorskan.

Redaktörens fru såg på henne med sina stora svarta ögon.

"Det har jag aldrig åtagit mig att reda ut. Jag skulle ju försöka förklara, varför herrarna har så roligt där inne."

"Jag får säga, att den förklaringen tycker jag är litet konstig," sade prostinnan. "Skulle man inte kunna ha trevligt utan punsch och cigarrer?"

"Kanske. Men jag har inte kommit till det viktigaste än. Bara punsch och cigarrer räcker nog inte. Men herrarna har det övertaget över oss, att de ha någonting att tala om."

"Att tala om? Det har väl vi också, om vi vill?"

"Jag menar, att herrarna vet någonting." Lektorskan såg smått sårad ut.

"Det låter på fru Ström, som om vi damer skulle vara fullkomliga idioter —"

"Nej, det är vi nog inte. Men vi fyra, som sitter här, vet bara samma saker. Vi vet, att jungfrur i allmänhet är odrägliga, och att maten är alldeles för dyr."

"Och mera vet vi inte?" frågade lektorskan litet heft.

"Jo, naturligtvis, men det den ena av oss vet, det vet de tre andra också. Vi vet det, som alla bildade damer vet. Vi har gått i samma sorts skolor, läst samma böcker och har ungefär samma vanor alla fyra. Men det där kan aldrig bli någonting riktigt roligt att tala om. Det är ingenting nytt för någon av oss. Vi har inget yrke, det är felet."

"Räknar inte fru Ström det som ett yrke att vara husmor?"

"Nej, det tycker jag är ett tillstånd. Det är evigt och oföränderligt."

"Det må ju så ä ä," sade prostinnan litet utdraget.

"Det är ingenting, som någonsin ger oss något verkligt intressant att diskutera, menar jag. Vi kan naturligtvis tala om mat

Fordringarna.

ordförande, tog hand om mig; förra telegrafkommissarien fröken Hedvig Siedberg i Ulricehamn — icke mindre än tre kvinnor ha efter varandra innehaft telegrafkommissariebefattningen i staden och bo ännu kvar där; fröken Bäck, fröken Siedberg och fröken Heyman — som dragit många intresserade både män och kvinnor till föredraget och säkerligen genom klokt och energiskt arbete skaffat rösträttsfrågan respekt i staden; fru Odenrants i Borås, en socialt mycket intresserad och verksam kvinna, och sist, fastän jag inte förrän i kväll skall tala där, fru Jisca Jacobson i Falkenberg, vilkens intresse och duglighet jag känner par renommé. Vidare ha på ett par platser ett par damer vid hög ålder glatt mig genom en andlig livaktighet och ett stort intresse för denna fråga, vilka borde komma mången ung att blygas över sin slöhet och sin likgiltighet. Men även många klarsynta och modiga män med rättfärdighetssinne och stor aktning för kvinnan har jag träffat. På ett ställe förklarade en man med tårar i ögonen, hur värdefull hans hustru varit för honom och vilken skam han tyckte det var, att hon skulle anses mindervärdig för samhällsangelägenheter. På ett annat ställe hade en lantbrukare rott en mycket lång väg för att få höra föredraget. Och på alla platser ha för saken intresserade män, på somliga fler, på andra färre, låtit anteckna sig för aktivt deltagande i arbetet för kvinnans politiska rösträtt — i Färgelanda finns sedan december 1916 en lokalavdelning av Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt.

Är vår sak stor och är den rättfärdig, låt oss inte släppa taget! Det blev inte Sverige 1917, såsom vi hoppats. Det var en skam för riksdagen, tycker jag, och en skam för kvinnorna, att en kvinna skulle till och med tacka för detta riksdagsbeslut.

Nya tag! Må vi arbeta för att frågan må bli behandlad på ett lyckligt sätt under vår nästa riksdag och icke uppskjuten till 1920. Kanske riksdagen då toge sig ännu en funderare och frågan uppskötes ytterligare. Var och en som vill svenska folkets väl fylke sig nu i denna fråga kring lösen

Sverige 1918!

Borås 20. 7. 1917.

August Bruhn.

Då de moderata kvinnorna den 15 maj i år bildade *Moderata kvinnors rösträttsförening*, skedde icke detta till följd av någon slags meningsskiljaktighet med F. K. P. R. Målet är och förblir för oss alla detsamma, F. K. P. R.:s arbete för dess uppnående är ovärderligt. Men de moderata kvinnorna ha ansett sig nu bäst gagna rösträttsfrågan genom att framträda självständigt. De få ju alltid av sitt partis män höra att de ej vilja ha rösträtt. Och gömda som de hittills många varit inom F. K. P. R., ha de ej kunnat med någon pondus jäva detta påstående. Det har dock varit först efter stor tvekan och mycken överläggning, som vi moderata kvinnor beslutat oss för att ta detta steg, som delvis skiljer oss från vårt parti. Ty det är alls ingen lätt eller inbjudande uppgift att i en så djupt ingripande fråga kämpa för alldeles andra idéer än de göra, vid vilkas sida vi i övrigt tycka oss kunna stå eller falla, emedan vi tro att de se klokast och mest framsynt på Sveriges bästa.

Vi kunna dock ej längre endast se på hur vänsterpartierna, genom sin agitation och genom det stöd de oavlatligt giva kvinnornas rösträttssträvanden, i ständigt växande skaror räkna in kvinnorna i sina led. Närmare och närmare kommer tydligen den dag, då rösträtt och valberettighet för Sveriges kvinnor blir ett genomfört faktum. Men ju längre högerpartiet dröjer att taga frågan även på sitt program, i dess större antal kommer vänstern att inom sin framtida väljarekår kunna räkna kvinnorna. Visserligen kan ju på senaste tiden skönjas en svängning i den allmänna uppfattningen av kvinnornas rösträttsfråga, och vi hoppades ju t. o. m. ett ögonblick att riksdagen i år skulle lösa den. Då den emellertid återigen föll på Första kammarens motstånd, måste det emellertid erkännas att den föll med större ära än förr. Och den blev i Första kammaren föremål för en betydligt mera saklig och omfattande behandling än vad Andra kammaren under ett par nattliga timmar kunde pretera.

Såsom var att vänta, sänkades i debatten icke de gamla, slitna men efter vad det ser ut, outslitliga motskälerna. "Staten, säger man, behöver kvinnan. Ja, det bestrider ingen", yttrade riks-

arkivarien Clason, en av våra ivrigaste motståndare, "men vad vi betvivla är, att staten behöver henne i de politiska striderna. Vi mena, att hon har så oändligt viktiga, stora och för henne mera närliggande arbetsfält, ändå mycket viktigare arbetsfält än det politiska grovarbetets, och vi mena, att på dessa andra arbetsfält ligga så stora uppgifter före, att det är vida viktigare att hon sätter in all sin kraft på dem. Det är för övrigt arbetsfält, där hon enligt vår uppfattning är oersättlig, där icke vi män på något sätt kunna tävla med henne eller ersätta henne, och vi betvivla, uppriktigt sagt, att hon skulle hinna med båda delarna, om hon skulle ägna sig helt åt båda dessa linjer."

Ingen lär väl känna djupare och varmare än kvinnorna själva, att rikare arbetsfält än hemmets kunna vi ej äga. Men vårt hemarbete, vår uppfostrargärning har blivit så olika mot förr. Vi kunna ej längre få inrikta oss på att behålla våra döttrar i hemmet för att dela vårt arbete där. Den industriella utvecklingen har flyttat det kvinnliga arbetet ut på affärskontor, till akademier och lärosalar, till ämbetsverk och sociala institutioner — till de flesta områden m. e. o., där man för 50 år sedan aldrig drömt om andra än manliga hjärnors arbete. Hur skola mödrarna kunna bereda sina unga döttrar för detta liv ute i offentligheten, för deras intima beröring med den yttre samhällsordningen, om de själva stå främmande och oansvariga inför samhällets funktioner? Tidigt komma döttrarna ut i världen, ofta att nog så ensamma ta sig fram under skäligen vidriga förhållanden, utsatta för inflytanden av alla slag. Det är mycket begärt att de, utan uppfostran till ansvar inför samhället såsom sådant, utan kunskap om innebörden i de olika läror, som föreläggas dem, skola förstå att sovra. Inte skulle livet inom hemmet bli sämre eller mista något av sin värmande kraft, därför att modern visste vad personligt ansvar gentemot *statens* liv innebär? Hur är det över huvud möjligt att ha den uppfattningen, att icke döttrar såväl som söner skulle vinna på att i hemmet omgivas av en anda, utvecklande icke allenast för deras karaktärer utan även grundläggande för

Elegant

kemiakt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Ungryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. L.
GÖTEBORG

Ellen Kleman 50 år.

Det förefaller knappast troligt att Herthas redaktör med det ungdomliga ansiktet redan uppnått femtio år, och hon är ett talande bevis för satsen att ären icke behöva tynga människan så länge själen är ung. De, som med intresse och iver följa kvinnorörelsens landvinningar i Sverige, ha all anledning att med tacksamhet minnas vad Ellen Kleman betytt för den svenska kvinnosaken, främst i egenskap av redaktör, först för Dagny och sedan för Hertha, som under hennes ledning blivit ett högst betydelsefullt bildningsorgan. Ellen Kleman har även framträtt litterärt och för närvarande ha hon och Klara Johansson under utgivning Fredrika Bremers brev, varav två band redan utkommit. På 50-årsdagen den 24 juli blev Ellen Kleman föremål för hyllning från vänner och anhöriga. Hennes insats i svensk kultur gör henne förtjänt av alla svenska kvinnors tacksamhet.

kunskapen om deras medborgarsvar?

Vi vilja ingalunda förneka, att bland kvinnorna många finnas, som stå tämligen ointresserade och oerfarna gentemot allmänna frågor. Men — det kan ej hjälpas, männen ha mycket ofta velat ha dem så. Och dock äro kvinnorna i själva verket långt ifrån svåra att väcka till intresse och iver att lära. Eller är icke rösträttsrörelsen såsom sådan redan ett bevis på att kvinnorna med lätthet lärt sig första att deras nya ställning ute i samhällslivet bör medföra ansvar? Är det icke konstaterat att kvinnorna såsom skattebetalare äro punktligare än männen? Ha de svikit i arbetsvilja och arbetsförmåga i de kommunala och kommittéuppdrag, där de fått användning? Ha de besannat den spådom, som ofta uttalats om dem, att de skulle komma med samhällsomsorgstörande förslag och endast "känslotänkande" kunna deltaga i offentliga värv? Intet av allt detta har försports.

Icke desto mindre är det visst att mycken fostran ännu behövs för att bereda kvinnorna för det ansvar, som väntar dem. Och vi kunna ej undgå att märka att vårt partis män därvidlag ej haft blick för de konjunkturer utvecklingen skapat. Deras motvilja att erkänna kvinnornas rösträttsfråga som en allvarlig, av tiden frammanad företeelse har hindrat dem från att fostra kvinnorna, så att säga för sitt partis räkning. Faran för kvinnornas anslutning företrädesvis till vänsterpartierna skulle enligt vår mening aldrig ha behövt få den omfattning den nu har. Ty den sammanhållningens gärning som kvinnorna genom årtusenden utfört inom hemmet, har i själva verket gjort dem starkt mottagliga för konservativa synpunkter. Och det är för oss högerkvinnor smärtsamt att behöva konstatera, att vårt partis män ej i tid gjort sig reda för detta.

Liksom högermännen inse vi emellertid, att i det läge frågan nu har inom partierna, skulle det kunna innebära en risk att med ens ge alla kvinnor rösträtt. Moderata kvinnors rösträttsförening har därför valt en längre väg än F. K. P. R. för att nå det gemensamma målet och arbetar för den kvinnliga rösträtts införande på grundval av att första gången en högre åldersgräns beräknas för kvinnor än för män, t. ex. 33 år. I den vänliga hälsning, som denna tidning ägnat M. K. R. F. vid dess stiftande, har redan utförligt redogjorts för förenin-

och koklådor och dammsugare, men i alla fall. Det är ingenting att utbyta tankar om. Och varenda en av oss anser naturligtvis i all tyshet, att allt det där sköter hon betydligt mycket styvare än någon av de andra."

"Så anspråksfull är åtminstone inte jag," sade lektorskan. "Jag skulle bli förfärligt glad, om en annan mera erfaren husmor ville påpeka någon brist i min hushållning. Eller ge mig ett gott råd."

"Uppriktigt sagt tror jag inte det. Jag har aldrig sett någon husmor, som blir glad om man påpekat något fel. Själv följer jag aldrig andra hushållsråd än sådana, som står i tidningen. Det är som om tryckta råd inte retade en så mycket som muntliga.

"Men varför skulle ett yrke göra folk så förfärligt trevliga?" frågade doktorinnan efter en liten paus.

"För att ett yrke gör en människa intressant. Hon vet alltid någonting om världen, som en annan människa inte vet."

"Vet? Det tycker jag låter så rysligt obestämt," sade prostinnan.

"Jag menar, att till exempel en gatsoppare kommer i kontakt med tillvaron på ett annat sätt än den, som sitter hemma som vi. Flygande kråka, vet väl prostinnan?"

"Ja-a. —"

"Tror inte prostinnan, et kunde vara ganska roligt att resonera i litet med en gatsoppare?"

"Det vet jag verkligen inte, vad jag skall

svara på," sade prostinnan tveksamt överlägset.

"Men jag för min del tror, att vi skulle vara räddade, om det satt en gatsoppare här just nu. — Och brydde sig om att tala med oss."

"Räddade från vad då?" frågade lektorskan också litet överlägset.

"Från att ha tråkigt. Vi skulle kunna få veta en ryslig massa saker, som vi inte har en aning om."

"Av en gatsoppare?" Doktorinnan drog litet på munnen.

"Vet doktorinnan någonting om någon gatsoppare?"

"Nej, hur skulle jag kunna veta det?"

"Det gör inte jag heller. Jag vet inte ett dugg. Jag skulle aldrig kunna svära på att en gatsoppare inte är en varelse, som bara finns till ett par timmar på morgonen. Skulle doktorinnan kunna det?"

"Jag vet inte", sade doktorinnan och skattade.

Prostinnan höjde litet på ögonbrynen. Hon såg lätt medlidsam ut.

"Nå, om vi nu fick veta precis vartenda dugg om varenda gatsoppare, hur de arbetar och var de bo, och vad de har i lön, och vad de äter till middag och vad de tänker, vad skulle vi ha för nytta av det?"

"Vi skulle få en överblick över hela stadens gatsopning. Och för det andra skulle vi få veta litet om en gatsopares sätt att se på sin insats i sta'ns maskineri."

"Och vad vore det för nyttigt eller roligt med det?" frågade lektorskan. "Jag kan

inte inse, att det rör någon annan än gatsopparen."

Redaktörens fru såg på henne.

"Det rör oss alla. Varenda en. Tänk, om gatsopparna skulle ta och strejka i morgon. Antag, att de ville ha femtio öre mera om dagen. Då skulle vi kunna begripa med detsamma, om de borde ha det eller inte. Vore det inte nyttigt?"

"Jo, men jag begriper inte i alla fall —" sade prostinnan.

"Vi skulle kunna avgöra, om det vore rättvist och nödvändigt med femtioöringen eller inte. Vi skulle duga till stadsfullmäktige. I gatsopparfrågan åtminstone. Nu gör vi inte det."

De tre damerna sutto tysta. Från herrrummet ljöd plötsligt ett starkt ljud av röster. Det var värdinnan, som öppnade dörren och kom in igen.

"Så tysta ni sitter," sade hon. "Det känns nästan, som om man kom in i en öken. Herrarna, de pratar, så taket kan lyfta sig."

"Vad talar de om då?" frågade lektorskan litet tvunget.

"Asch, någonting rysligt tråkigt. Doktorin sitter och håller en utredning om, varför de ursprungligaste begåvningarna kommer från underklassen, och lektorn bevisar någonting om, varför de i alla fall har så svårt att komma fram och bli någonting. Det är så tråkigt, så man kan dö. Jag begriper inte, att herrar kan tycka, att sådant där är så förskräckligt roligt."

"Det är kanske, för att de vet någonting om det," sade redaktörens fru.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
 Gamla Kungsholmsbrogatan 26
 (andra huset från Drottninggatan)
 Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
 i ek, mahogny, valnöt samt andra
 träslag äfven målade, till billigaste priser.
 Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 6505

gens program. Här behöver således endast i korthet erinras om att föreningen föreslår det ovannämnda högre åldersstreckets automatiska sjunkande, tills den för mannen bestämda åldersgränsen, eller 24 år, uppnåts. Skulle frågan om kvinnornas rösträtt och valbarhet alltså under de två nästföljande riksdagsperioderna lösas enligt dessa linjer, gå de första svenska kvinnorna till val om 6 år, och det dröjer inalles 15 år innan alla kvinnor komma med. Redan de första 6 åren ge alltså en ej obetydlig tid till förberedelse för det kommande ansvaret. Och om högers män och kvinnor, då de 15 åren gått till ända, ej hunnit fostra en mogen och disciplinerad kvinnlig väljarekår, ja — då förtjäna de ett dåligt betyg.

Det har talats om att landsbygdens kvinnor så litet deltagit i de kommunala valen, och man tycker sig däri se ett varsel om att så skall bli fallet också vid riksdagsmannaval. Faktum är ju emellertid, att landsbygdens kvinnor endast sällan ha någon egen inkomst och debetsedel. De ha helt enkelt inte rätt att rösta. Och om en bondhustru förtjänat en slant på väpnad eller dylikt och man uppmanar henne att deklarerar den för att få sin debetsedel och deltaga i valen, så svarar hon i 9 fall av 10, att det kunde nog ha sina fördelar. Men eftersom det kostar något, så ha hon och gubben kommit överens om att det får vara. Det hela är nog i det stora hela en ekonomisk fråga, som blir för landsbygdens folk utan betydelse vid riksdagsmannavalen. I städerna och industrisamhällena däremot, där så många kvinnor äro skattebetalare, ha de för varje år i allt större antal deltagit i valen. Så ha i 37 av Sveriges städer, där man särskilt undersökt proportionen mellan mäns och kvinnors tillslutning vid valen, antalet röstande män varit 46.9 % av de därtill berättigade, medan 40 % kvinnor givit sina röster. I 10 av dessa städer gingo kvinnorna till val i större antal än männen. Talet om svårigheterna att få kvinnorna fram till val torde alltså vara icke så litet överdrivet.

Tiden är för övrigt sådan att kvinnorna mera än någonsin vaknat till insikt om att staten inte kan eller får betraktas såsom något, som ej angår dem. Det har stiftats allt för många lagar och förordningar för husmödrarna, matts och vägts med så små mått, att kvinnornas förstånd om god medborgaranda blivit nog så hårt provad. Några, illa upplysta och samvetslöst ledda, ha ej bestått provet, vi veta det nog. Men huru få äro ej de mot alla dem, som lugnt och tyst fogat sig! Men om de tunga krigsåren och all deras oro för vårt eget lands öde lärt Sveriges kvinnor att hem och stat ej kunna leva sitt liv varandra förutan, så har det därmed ännu tydligare än förr gått upp för oss att fäderneslandet har rätt till våra tankar och hjärtan även utanför hemmets fyra väggar. Ivrigt ha kvinnorna ställt sig till disposition för arbete på de många områden, där tidens säregna förhållanden krävt deras bistånd. Vi ha hittills skonats från värnplikt i ammunitionsfabriker och bland sårade, det är sant, och det finns ju de, som anse att vi därför ej ännu såsom t. ex. Englands kvinnor, gjort oss förtjänta av fullt medborgarskap.

Ett smärtans dokument.

MARCELLE CAPY: *En kvinnas röst i stridslarmet.* Med förord av *Romain Rolland.* P. A. Norstedt & Söners förlag. 277 sid. Pris kr. 3: 75.

Den gamla romerska sagan förtäljer hur de sabinska kvinnorna i kriget mellan romare och sabiner så kraftigt ingrepp, att de fingo striden att upphöra. Och inte nog härmed. De fingo även romare och sabiner att ingå vänskap för all framtid, så att de kämpande så småningom kommo att bilda ett enda folk.

Då striden brann som hetast, då de sabinska kvinnorna sågo sina män, fäder och bröder offras för hatet och mordlusten, då tog deras förtvivlan överhand. Impulsiva som barn och varma i sina känslor som söderns kvinnor äro, rusade de in bland de stridande under ropen:

"Skona! Skona! Skona våra män! Skona våra fäder och bröder!"

Och det underbara hände, att kvinnornas genomträngande rop och hjärtslitande gråt överröstade stridens larm och trängde in i djupet av männens hjärtan.

Detta tilldrog sig enligt sagan i Roms tidigaste dagar, långt innan den stolta staden blivit en världsmakt. Den romerska kulturen hade ännu ej låtit tala om sig, och romarnas mäktiga insats i världshistorien hade ännu ej begynt. Men redan vid denna tid spelade kvinnorna en roll, och deras röster gjorde sig till och med hörda i det politiska livet.

Vi ha nu anno 1917. Större delen av Europa är förvandlat till ett blodigt slagfält. Dagligen stupar tusentals män, män i sin bästa ålder, män med de bästa framtidsutsikter, män, som staten och hemmen ej ha råd att förlora. Tusentals röster ha höjts mot den folkslaktning, som alltjämt pågår, men ännu ter sig allt som förut. Ingen ljusning, inga rosenfärgade morgonskyar, som båda en ny dag. Alltjämt mörker, nattsvart mörker.

Kvinnor i skilda länder arbeta för fredsidén. Man har sammanslutit sig till föreningar, möten ha hållits, man har talat, ja, talat sig ivrigt och varm för fred och rättvisa i världen, men hur mycket har hittills vunnits?

Vad som först och främst kräves av oss kvinnor är *mod*. Vi behöva mod att leva, mod att se livet i ögonen utan att blinka, mod att handla och tala och i senare fall *mod att nämna allt vid dess rätta namn*. Liksom de sabinska kvinnorna borde vi tränga emellan de stridande och försöka göra våra röster hörda, tills männen lagt ned sina vapen och folken ingått försoning, förbrödring.

En dylik, äkta "sabinsk" röst är det, som talar i den franska journalisten Marcelle Capys bok "En kvinnas röst i stridslarmet". Det är en modig och käck bok, som man skulle vilja sätta i händerna på varje aktivist, på varje krigsentusiast — om sådana till även-

tyrs finnas i närvarande stund. Men det är en bok även för fredsvännerna. Den skänker styrka och kraft åt var och en, som vill kämpa för ett ändrat förhållande mellan olika folk och stater, ty den visar skevheten i det närvarande tillståndet och eggat till kraftig opposition däremot.

Bokens estetiska värde vill jag ej inlåta mig på; det är av underordnad betydelse. Kanske har boken förlorat något på översättningen. Den förfelar dock ej sin verkan, även om man läser den på svenska. Det är liv och död, det är sorg och smärta, det är harm och förtvivlan, det är kärlek och hat, det är livets växlingar i olika gestalter, som möta i dessa bilder från det lödande Frankrike.

Boken inledes med ett förord av Romain Rolland. "En varmhjärtad kvinna, som även vågar visa, att hon är det", säger han om Marcelle Cappy, "som vägrar att med sin röst stämma in i den lidelsernas kör, som skriar efter blod — en äkta fransk kvinna, som ej är danad efter mönstret av Corneilles hjältinnor — vilken lätt-nad!"

Redan i förordet har den franska censuren strukit något, tillsammans tio rader, vilka icke ställts till översättarens disposition. Eljest innehåller den svenska upplagan även de av den franska censuren strukna delarna, vilka återgivas kursiverade i översättningen. Man förvånas emellertid över att vissa saker förbjudits, under det att annat, som synes oändligt mycket ömtåligare, undgått censuren. Detta är ju i själva verket glädjande. När det gäller domen över kriget, massmördandet, kunna orden aldrig vara nog starka.

Att återge bokens innehåll låter sig ej så lätt göra, då förf. framställer en hel del lösryckta bilder, vilka emellertid var och en för sig är talande nog. Det är som hade man varit med och med egna ögon åsett allt under krigets första skede både i Paris och i den franska landsorten. Man är med soldaterna, då de lämna hem och härd för att kanske kämpa sin sista kamp vid fronten. Man ser dem, då de fylla järnvägskupéerna och vinka ett sista farväl till kvinnorna och barnen, som snyftande samlats på perrongen. Men man är också med dem, som återvända, sedan deras liv blivit ödelagda, sedan kulor och krut gjort dem till invalider, för vilka ej mer finnes någon bot. Och man fylles härvid av ett outsläcktligt hat till dem, som ha ansvaret för kriget på sina samveten. När skall mänskligheten vakna upp för livets sanna värden?

"Furstenycker, finansmäns lystnad, diplomaters list... och dessa massor drabba samman i kulsprutelden!" Så lyder ett uttalande som strukits av censuren.

Kvinnornas insats i det praktiska livet är naturligtvis ej av minsta intresset. Särskilt när det gäller de kroppsarbetande kvinnorna, kan förf.

Det kan väl dock ej finnas någon svensk man, som tänker om oss svenska kvinnor, att inte vi, lika väl som kvinnorna i andra länder, skulle taga på oss de tyngsta bördor, om vårt fosterland behövde oss? Sveriges historia har något att vittna om hur Sveriges kvinnor brukat göra.

När man nu alltjämt såsom ett skäl mot kvinnorrösträtten framhåller att kvinnorna göra staten verklig nytta endast genom att arbeta i hemmet, så förstå vi ju att dessa invändningar i viss mån bero på ett fasthållande av gamla ideal, en önskan att liksom förr skydda kvinnorna för det offentliga livets hårdheter och sveda. Men hur skall detta bli möjligt, då kvinnorna *tving*as ut ur hemmen för att finna sitt livsuppehälle, då staten själv måst för dem

öppna det ena arbetsområdet efter det andra? För oss ter sig tiden i stället så, att staten för sin egen skull bör taga steget helt ut och *av kvinnorna fordra att de göra sitt arbete under fullt medborgarsvar*. Och hemmens kvinnor, fostrarinnorna av den ungdom, som går ut i livet, ha ingen större rätt än andra att förskonas från detta ansvar. Kravet på politiskt medborgarskap innebär icke endast kvinnornas begäran om en rättighet, utan i lika hög grad erkännandet av en ofrånkomlig skyldighet. Kvinnornas rösträttsfråga bör i själva verket utgöra en kvinnornas och statens ömsesidiga fordran på varandra, som kan bli till skada endast genom att alltjämt undanskjutas.

Gertrud Törnell.

Riks 25 50 Allm. 62 96

La fleuriste
 Kgl. Hofblomsterhandel
 Malmorgsgatan 6, Stockholm

Sveriges moderata kvinnor

ansluten Eder till

Moderata kvinnors rösträttsförening,

som vid sidan av L. K. P. R. men oberoende av denna, verkar för att svensk kvinna må erhålla politisk rösträtt och valbarhet på samma villkor som svensk man, dock med ett för kvinnan högre åldersstreck, som för varje valperiod automatiskt faller, tills den för mannens politiska rösträtt och valbarhet stadgade åldersgränsen uppnåts.

Moderata kvinnors rösträttsförening arbetar således, fast enligt en försiktigare linje, för aldeles samma mål som L. K. P. R.

Varje moderat kvinna bör tillhöra Moderata kvinnors rösträttsförening för att befrämja rösträttsens införande enligt dess program.

De moderata kvinnor, som förut äro medlemmar av L. K. P. R., böra ingå även i Moderata kvinnors rösträttsförening för att genom ökande av dess medlemsantal vittna om de moderata kvinnornas rösträttsintresse.

Föreningens sekreterare, fru Gertrud Törnell, Styrmansgatan 33, Stockholm, emottager anmälningar om inträde i föreningen och meddelar upplysningar. R. T. Ö. 68, A. T. 124 68. Årsavgift 1 kr., kan sändas pr postanvisning.

ej nog framhålla deras duglighet och mod.

"De äro i all sin enkelhet storslagna, alla dessa arbeterskor, som ensamma bära det dagliga släpets börd.

De arbeta. De försvara sina små. De kämpa mot hungersnöden.

De äro enkla och duktiga, dessa folkets döttrar, som inte äro rädda för arbete."

Madame Cappy är emellertid inte lika frikostig på beröm, då det gäller societetskvinnornas insats i sjukvården. Det är skarpa ord hon då faller, och fåfängan, ärelystnaden och koketteriet få sin beskärda del. Allt, som inte är sant och ärligt, nagelfares på det hårdaste sida efter sida. I sin förbittring och iver upprepar förf. sig själv, så att de många orden ibland verka nästan stötande.

Marcelle Capys medkänsla för mödrarna och barnen är starkt framträdande. Var och en får sitt särskilda kapitel, där hennes varma hjärta talar sitt eget gripande språk. Hennes harm, när det gäller de små "krigsbarnen" bittra öde, måste delas av varje human människa. O, att åtminstone barnen kunde räddas undan krigets fador och förbannelse! Eller *måste* de in i elden för att lära sig avsky denna bakvända rättsmoral, som staterna sedan urminnes tider haft monopol på?

I kapitlet om Barnet säger Marcelle Cappy: "Nationen måste omskapas, mänskligheten kommer att behöva frälsare. Ramlade murar måste återuppföras, nya erfarenheter måste göras, den sårade världen måste ledas fram till större rättvisa och godhet. Vilken ofantlig uppgift föreligger inte morgondagens människor! Det är i oroliga tider man väntar profeterna. Barnet är den okände gud, till vilken den smärffyllda världen sätter allt sitt hopp."

Häremot vill jag invända: vi ha ej tid, ej råd att vänta, tills en ny generation har vuxit upp! Vi måste, liksom Marcelle Cappy själv, gripa in och göra vårt i *närvarande stund*, om vi en gång skola kunna stå till svarts inför kommande släkten. Underlåtenhetssynderna ha ingalunda åstadkommit den minsta skadan i världen.

Maria Almén.

Advokat EVA ANDÉN

JURIS KAND.

Kvinnliga Juridiska Byrån

Billiga Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.

Bättnings- o. juridiska uppdrag av alla slag.

KL. 10—4.

Riks tel. 7576.

Allm. tel. 18336.

Ungerns kvinnor få proposition om rösträtt i september.

Ett samtal med Rosika Schwimmer i Stockholm.

Åter befinna vi oss fulla av förväntan på Grand Hôtel i avvaktan på, att freds- och rösträttskampen med den aldrig sinande energin, Rosika Schwimmer, skall bevilja oss ett kort samtal. Ovillkorligen gå våra tankar tillbaka till andra junidagar för 6 år sedan, då Rosika Schwimmer var den tändande själen i en samling kvinnor från alla länder; den tiden tycks vara förbi för alltid och vi undra om hon, som då var allas bortskämda gunstling, efter alla de prövningar hon sedan genomlidit, skall ha återvunnit sin andliga kraft eller stå hopplös och bruten inför det stora världsdrama, som dagligen skördar nya offer.

När dörren öppnar sig, bli vi helt förvånade över att finna henne så frisk och förnygrad. Sedan de första hälsningarna utbyts, äro vi strax inne i politiken. "Det har ju hänt så mycket nytt och förvånansvärt i Ert land? Inte sant?"

"Ja, det har det. Lika underbart, som revolutionen i Ryssland är för oss den nya regeringen och den nya regimen; för oss som ha levat under Tiszas förtryck. Det har också givit mig nytt mod att leva."

Och med blicken full av tillförsikt, ser hon ut över strömmen.

"Det är gott att vara här igen", säger hon genast, "jag har ju hållits fast i Ungern av Tisza, som av personlig ovilja emot mig och av principiell antifeminism, inte ville låta mig resa ur landet."

Rosika Schwimmer hade endast på några dagars besök kommit till Ungern och blev vägrad pass av den dåvarande regeringen, trots många hänvändelser att få henne fri. "Men nu är alltting anorlunda", tillägger fru Schwimmer. "Den tidning jag representerar" — fru Schwimmer är nämligen här som journalist denna gång — "är även företrädd i regeringen. Det är oavhängighetspartiets organ, det parti, som önskar fred utan annexioner och krigsskadeersättning, och vars vice ordförande är en av ministrarna. Och här har jag ett bevis på, att den nya regeringen i sitt stora förslag till ny vallag även har tänkt på kvinnorna. Just nu har jag från en av mina vänner i Ungern erhållit ett glatt budskap. 'Bund ungarischer Frauenvereine' har hållit ett möte den 27 juni och vid detta möte talade ingen mindre än statssekreteraren, markgreven Pallavicini, i konseljpresidentens namn. Han förklarade, att regeringen obetingat kommer att införa kvinnorrösträtten. Som andra talare uppträdde inrikesministern Gabriel Ugron — enär rösträttsreformen hör till hans departement —, och även han talade i samma anda. Sedan yttrade sig tre partiledare, alla till förmån för frågans lösning. Förhandlingarna vid sammanträdet leddes av grevinnan Albert Apponyi, föreningens ordförande och undervisningsministerns maka.

Ja, tiderna ha verkligen förändrats hos oss. Vem hade t. ex. för några få månader sedan hållit det för möjligt, att den nya regeringen skulle avge sin första officiella förklaring med hänsyn till den stora valrättsreformen på ungerska kvinnorrättsföreningens offentliga möte. Och det har i alla fall skett. Greve Michael Karolyi uppträdde i den nya regeringens namn för att kungöra den grundval, på vilken Esterhaszy åtagit sig att bilda regering.

Den nya regeringen förstår på ett underbart sätt att anpassa sig efter den nya tidens krav. Till och med så pass försiktiga män som greve Julius Andrassy och

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.

Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.

Annie I. Scott.

HOTELL VICTORIA

Norra Smedjegat. 14, (Hörnet av Herkulesg.) Stockholms äldsta, billigaste och mest välkända privathotell. Tyst och fridfullt läge strax vid Brunkebergs- och Gustaf Adolfs torg. Elektriskt ljus o. telefon i rummen. Vördsamt Fru Greta Schubert.

Post- o. Telegrafadr. HOTEL VICTORIA. Riks 53. Allm. 6657.

greve Apponyi, som representera den moderata riktningen i regeringen, ha förstätt att de måste överge sin gamle bundsförvant, Tisza, som vill hålla fast vid allt det gamla. Apponyi har ju före kriget hört till dem, som sågo Ungerns väl däri, att de politiska rättigheternas utsträckning förgick så långsamt som möjligt. Men nu har han genom kriget ändrat åsikt.

"Men vad innebär egentligen denna valrättsreform?" tilläto vi oss fråga.

"Förslaget", svarade Rosika Schwimmer entusiastiskt, "som visserligen ännu blott är skisserat, skall först framläggas i september. Det innebär att ge valrätt vid 24 år — nu få de först rösta vid 30 års ålder — till alla som kan läsa och skriva, och detta på vilket språk som helst. Dessutom få alla som varit vid fronten, och sålunda fått Karlskorset, rösträtt."

Kvinnorna däremot få nog nöja sig med en viss inskränkt rösträtt — att börja med förstås. Endast de kvinnor, vilka genomgått såväl folkskolan som borgarskolan — en utbildning, som de dock avslutat vid 14 år — skola få valrätt. Vidare skola alla krigsänkor få vara med, oberoende av deras kunskaper, och som skäl för kvinnorrösträtten har konseljpresidenten anförts detsamma som Asquith: "Vi behöva kvinnorna för att återuppbygga samhället efter kriget."

Ja, och sedan skola vi börja arbeta på alla de mål, som äro oss kära, var och en", tillade Rosika Schwimmer.

"Men tala om för mig nu, hur Ni har det här i Sverige. Vi ha fått så få underrättelser på sistone?"

Vad skola vi svara? Det känns mer än bittert, att Europas mest feudala monarki skall ge sina kvinnor rösträtt och vi ännu stå utanför.

"Ni ha ju arbetat så duktigt, Ni ha så många värdefulla krafter inom alla partier att ge männen, varför vill de inte ta emot det Ni bjuder av god vilja att tjäna Ert land?" frågar Rosika Schwimmer.

Ja, varför?

N. K—ger.

Professorns dilemma.

En välkänd professor i New York, som intresserat sig mycket för kvinnornas rösträttsrörelse, övertalades för någon tid sedan att bära en fana i en kvinnlig rösträttsprocession. Hans hustru lade märke till att han marscherade helt nedslagen och bar fanan så lågt, att den slokade på sin stång. Senare förebrädde hon honom hans beteende:

— Varför gick du inte rak och stolt och lät fanan komma till synes, frågade hon.

— Min kära vän, svarade professorn ödmjukt, såg du inte inskriften på fanan. Där stod: Varje man får rösta. Varför får inte jag?

Alldeles som staten.

Föreståndarinnan för spädbarnshemmet uppmanar den lycklige(?) fadern till tvilningar att fullgöra sina fadersplikt mot dem genom att betala 15 kr. i månaden för vardera.

"Gossen erkänner jag och är villig att betala för honom", svarade fadern med självkänsla, "men flickan, henne tar jag mig verkligen inte av."

Föreståndarinnan småler och tänker: "Alldeles som staten."

Örnås Sommar- och Vintersanatorium

högt och härligt beläget i den sagra Simlångsdalen vid Mahults hållplats & Halmstad—Bolmens järnväg. Motager gäster, som utan att vara i behov av egentlig läkare- eller sjukvård söka vila och rekreation i lugn och naturskön trakt under oklanderliga hygieniska förhållanden i förening med hemtrefnad och ett gott och rikligt bord. Personer, lidande av tuberkulos eller andra smittosamma sjukdomar mottagas ej. Referenser: Samtliga hrr läkare i Halmstad och d:r Manne Bergengren i Göteborg, Prospekt erhålles på begäran. Förfrågningar och anmälningar mottagas af INEZ CARLSTRÖM. Postadress Mahult, Ryaberg. Telef.: Simlångsdalen 4 via Halmstad. Telegramadress: "Örnås", Halmstad.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Kungl. Hovleverantör.

Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetskädon. Uställning: David Bagaresgata 1, Sthlm. Priskurant på begäran. Rikst. Arvika 57, Sthlm 45 44.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

För resande att beakta!

Lööfs hotell ARVIKA rekommenderas.

De svenska kvinnornas femte allmänna rösträttsmöte i Ronneby den 11 och 12 Augusti 1917.

Program:

Lördagen den 11 augusti kl. 11 f. m., halvenskött möte i Fridshemmets lokal.

1. Sång.
2. Standarinviqning.
3. Välkomsttal av ordföranden i Blekinge länsförbund av L. K. P. R., fru Augusta Tonning.
4. Diskussion: Vad situationen kräver. Inledare doktor Karolina Widerström.

Eftermiddagen.

1. Föredrag av redaktör G. H. von Koch. Ämne: Fattigvårdsstiftning.
2. Kl. 3.30 e. m. beses Ronneby kyrka.
3. Kl. 5 e. m. middag å Stadshotellet.

Offentligt möte i Folkets park kl. 7.

1. Välkomsthälsning av fröken Sigrid Kruse.
2. Föredrag av fröken Fredrikke Mörek, Norge. Ämne: Kvindernes i jurydomstolerna i Norge.
3. Föredrag av kyrkoherde Aug. Bruhn. Ämne: Vad är nu att göra?
4. Föredrag av fru Anna Wicksell. Ämne: Där rösträtten segrar.

Söndagen den 12 augusti.

1. Kl. 9.30 f. m. Utfärd till Solvik, fru Augusta Tonnings rösträttsstem. Kl. 11 f. m. Välkomsttal av värdinnan, "Gröna ängens hemlighet".
2. Föredrag: Kvinnorna och freden. (I händelse av dåligt väder anordnas mötet i Folkets hus i Ronneby.)
3. Kl. 3 e. m. Enkel middag i Folkets hus.

Kl. 5 e. m.

Offentligt möte i Folkets park.

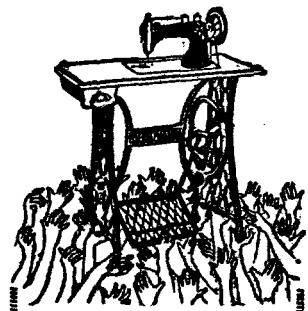
1. Välkomsthälsning av fru Lisa Velandner.
2. Föredrag av fru Gerda Hellberg.
3. Föredrag av fröken Helene Berg, Danmark. Ämne: Samfundenes Genrejsning efter Krigen og Kvindernes Part deri.
4. Föredrag av d:r Gulli Petrini. Ämne: Kvinnorrösträtten och den svenska riksdagen.

Dessutom komma eventuellt representanter för Moderata kvinnors rösträttsförening samt för de socialdemokratiska kvinnorna att tala.

5. Avskedssamkväm å Ronneby Brunns-hotell.

Mötesdeltagarna böra anmäla sig snarast möjligt. Mötesavgiften 2 kr.

Matbröd, socker, kniv, gaffel och sked torde medtagas under söndagen. Mötesbyrån öppnas fredagen den 10 augusti kl. 2 e. m. å Stadshotellet, nedra bot-

Eu uppburen symaskin.

Solid konstruktion. Svenskt fabrikat.

Husvarna Symaskin

ten. Deltagarnas post adresseras till Mötesbyrån, där varje deltagare har att anmäla sig vid ankomsten för erhållande av upplysningar om rum m. m. Rum finnas från 8,50 till 2 kr., ett begränsat antal mötesdeltagare kunna erhålla fria rum.

Den 13 augusti kommer ett enskilt sammanträde att äga rum, varvid fru Anna Wicksell inleder diskussionen om: 1) Riktlinjerna för vinterns arbete och 2) Landsföreningens ekonomi.

Särskilt sammanträde kommer även att anordnas för de deltagare, som tillhöra L. K. P. R:s kommunalstyrelsegrupp, varvid frågan om Kommunerna och livsmedelsfrågan kommer att upptagas till diskussion.

För de deltagare, som ha tid därtill och önska att under uppehållet i Blekinge även bese Karlskrona, kan avresa ske från Ronneby kl. 11 f. m.

I Karlskrona beses Kronovarvet och staden, varefter gemensam middag intages. Därefter anordnas utfärd till det natursköna Wämö och kan hemresan företagas med tåg från Karlskrona kl. 8.15 e. m. Kostnaderna för hela utfärden inklusive resa, middag, resa till Wämö och kaffe med bröd blir omkring 7 kr.

Medlemmar av F. K. P. R. i Karlskrona taga mot vid tåget och tjänstgöra som ciceroner.

Anmälan till Karlskronafärden bör ske samtidigt med anmälan till sommaretmötet under adress Rösträttsmötet, Ronneby.

Ronneby den 23 juni 1917.

Augusta Tonning,

ordförande i Blekinge länsförbund.

Stöd arbetet för kvinnans politiska rösträtt genom att ingå i närmaste rösträttsförening och genom att prenumerera på Rösträtt för Kvinnor.

Rösträtt för Kvinnors

15—16 nummer för 1917 innehåller bl. a.:

Inför sommarmötet. Vår fråga och valen. Av A. W. Mödrarna. Av Ellen Hagen. Kvinnorrösträtten i Tyskland. Augusta Toning 60 år. Av Sigrd Kruse. Nya tag. Av August Bruhn. Efter kaffet. Av Fanny Alving. Fordringarna. Av Gertrud Törnell. Ett smärtans dokument. Av Maria Almén. Ett samtal med Rosika Schwimmer. Av N. K-gr.

Stockholm 1917, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B.